

Nyitra-völgyi Lap

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:
Egész évre 8 korona. — Félévre 4 korona.
Negyedévre 2 korona.
Néptanítóknak feleáron.

SZERKESZTŐ:

SZALAY PÁL.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

POLLÁK LENGYEL BÉLA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

NAGY-TAPOLCSÁNY Fötér (Platzko-féle ház)
hova a lapot illető minden közlemények küldendők.
Előfizetési és hirdetési díjakat a kiadóhivatal vesz fel.
— Egyes szám ára 20 fillér. —

Néhány szó közegészségügyünkről.

A ki a mai Magyarországot összehasonlítja a harminczévelőttivel, az elfogultság gyanuja nélkül elmondhatja, hogy nagyot haladtunk.

Közlekedésügyünk elég jókarban van. Iparunk és kereskedelmünk, különösen a legutóbbi évtizedekben, rohamosan haladt. Agrikulturánk és erdőgazdaságunk — mint mondani szokás — a körülményekhez képest jól érzi magát. Népoktatásunk — no erről ne mondjunk elhamarkodott ítéletet: népoktatásunk ügyének szemléleténél hatalmasan vigasztalhat bennünket a tudat, hogy vannak államok, melyekben az még — rosszabb lábon áll.

De van egy faktora még a példászerű államéletnek, mely nélkül azt, mint lát gyöker hiány, el nem képzelhetjük, mert mindennek alapját képezi. Olyan volna az államélet rendezett közegészségügy nélkül, mint egyáltalán élet egészség nélkül. Erről akarnánk egy keveset elmélkedni.

Gyakran olvasunk lapokban adatokat, melyek összehasonlítólágnak tüntetik fel a különféle államok közegészségügyi viszonyait. Elkéjlgünk a tudatban, hogy hiszen ime, még négy-öt ország van, a hol aránylag több ember hal meg, keve-

sebb születik, több bolondul meg évente. Örülni tudunk azon is, hogy Magyarország élmezés-, kórház-, csatornázás- és vízvezetékügye szerint a sorrendben nem a legutolsó helyet foglalja el. Ha itt-ott aztán hallunk is panaszokat élelmiszerhamisításokról s a husvizsgálat, halottkémlés hézagosságáról, a hivatalos gondolkodás mindent az ellenzéki szellem túlhajtásainak számlájára ír. Reformokat ha egy-egy orvosiró néha napirendre hoz, vagy személyesen megfolyamodik, a mindenkori Pató Pál belügyminiszter válasza rövid: hej, ráérünk arra még, vannak fontosabb dolgok is!

Nem régen, ugy négy-öt esztendeje lehet, eszükbe jutott odafönt az intéző köröknek, hogy mi nagy mértékben állattenyésztő állam vagyunk. I. fajtánk nemes rassz-számba megy, ökreink híresek, nagy számuak és a külföldön is jó nevének. — Sok és jó minőségű sertést, birkát exportálunk. Állattenyésztő ambícióinkat belöldi versenyek és istállóink híre és eredményei is sarkalják, de hízelt az a körülmény is, hogy külállamok nagyobb mérvű lóvásárlásokat eszközölnek nálunk.

Az eszme gyújtott s odafönt hamar kiadták a jelszót: az állategészségügy minden előtt! Mind bliktri a többi, s miatta felfordulhat az egész külügyi diplo-

maczia! A »közegészségügy államosítása« szép jelszó alatt megindult szervezés annak parciális, kövérítő kurájává zsugorodott össze. Az állatorvosi akadémia főiskolává lép elő, az állatorvosok állami hivatalnokokká. Tenyésztélepek alakulnak, érdemes tenyésztők díjakat kapnak.

Nem helytelenítjük mi ezt a világerő sem, az állattenyésztés és állategészségügy fontosságát készséggel elismerjük. De ne érje részünkről az állatorvosok testületét se kisebbités. Kötelességének tudatában álló derék kar az.

Nem sajnáljuk tőlük, de irigyeljük őket a közegészségügy többi mostohán maradt szolgáló nevében.

Nem prejudikáljuk az eljárást, de azon csodálkozunk, hogy miért kap ezer koronás buzdító díjat az, aki pl. egy szépen nőtt siemethali tenyész bikát állit ki s nevel fel magának, míg ellenben husz koronával jutalmazták azt az érdemes tanitót, a ki nemzetiségi vidéken évtizedeken át százait menti meg az idegen anyanyelvű iskolás gyermekeknek? S mind ezt nem magának, de az anyahazának.

Az állategészségügy rapid fölkarolásával egyidejűleg memorandumot nyújtottak be az orvosok a belügyminiszterhez. Orvoslást kértek benne egynemely tarthatatlan állapot ellen, mely e nagyon tanult

A „Nyitra-völgyi Lap“ eredeti tárczája.

A Szívbántalmakról.

— Irta: Dr. Erlich Dávid. —

Az emberi szervezet egyik gyakori betegsége a szív betegedése is. Hogy a baj keletkezésének okairól, kifejlődéséről és a bántalommal szemben való életmód kellő megválasztásáról tiszta képet nyerjünk, szükséges, hogy az egészséges szív élettani működéséről és szerkezetéről kis képet alkossunk magunknak.

A szív az embernél a vérnek főmozgató eleme a véredények keretén belül, különösen az ütőerek és hajszáledények részére, a tüdő két homoru fele között a mellkason belül, a szegycsont mögött fekvő, izomzatból (húsból) álló szerv. A szív fekvése olyan, hogy hossz tengelye a test hossz tengelyével 50 fok szöget képez, alapja bal 2—3 bordaközben van és terjed a 4—5 közti borda porcig, csúcsa pedig a 4—5 bal borda közben fekszik.

A szív belseje négy üregre van felosztva: Két gyomrocsra és két pitvarra. Ezen négy üreg fekvésénél fogva, valamint a vér jellegénél fogva amit tartalmaznak, lehet jobb vagy bal; t. i. a bal pitvar és kamrában csak ütő-

eres, a jobb pitvar és kamrában visszeres vér foglaltatik. Az állatok közül a madarak és emlősök szive hasonló szerkezetű az emberi szívhez. A pitvar benyílik a kamrába, a benyílás helyén az ugynevezett viszeres nyílás van, a kamrák pedig az ütőerekbe nyílnak, itt a benyílás helyén ütőeres 2 nyílás van, a jobb kamra a tüdő ütőerebe nyílik, a bal kamra a fő ütőerbe (aorta). Az imént említett nyílásoknál vannak a billentyű-készülékek és pedig a jobb kamra szájánál az u. n. háromhegyű billentyű, a bal kamra szájánál a 2 hegyű vagy 2 csucus billentyű. A szív valamennyi üregének belsőrésze egy vékony kötőszövet és belső hámmal fedett réteggel van kibélelve.

A szív működése izmainak összehúzódása, elernyedése által van föltételezve. Az elernyedés alatt a pitvarok és kamrák vérrel telnek meg, a mit azok az összehúzódás alatt ismét kihajtanak. A pitvarok összehúzódása ép úgy mint a kamráké egyidejűleg történik, de egymásután. Az elernyedés alatt megtelik a jobb szív a belenyíló visszerek által hozott vérrel, hogy ezt az összehúzódás alatt a tüdő ütőerebe hajtsa. A bal szív az elernyedés alatt a négy ütőviszér által hozott ütőeres vérrel telik meg, hogy ezt az összehúzódás alatt a fő ütőerebe

hajtsa. A szív működés, követő tünetek: a szívlokkés és a szívhangok. Minden gyomrocshúzódnál látjuk és érezzük, hogy a mellkas megrázkódtatik, ezen megrázkódtatást előidézi az elernyedett gyomrocshúzódnál gyors összehúzódása.

Szívhangok. Az első hang, melyet a szív összehúzódásával (szívlokkéssel) egyidejűleg hallanak s mely nyújtott és az összehúzódás tartalmával arányban látszik állani, a két gyomrocshúzódnál a pitvar gyomrocshúzódnál megrázkódtatása által származik, az ütőerekben szintén az által származik, hogy a szív összehúzódása alkalmával telt edények falai rezegni kezdenek.

A második hang a szív kitágulása kezdetén vehető észre, származik az ütőerek ernyédési helyén úgy, hogy a félhold alakú billentyűk szintén rezgést visznek véghez.

A szív felnőtt, egészséges embereknél egy percz alatt 72-szer üt, vagyis ugyanannyiszor húzódnak össze a szív. Természetes, hogy ezen szám korrall, nemmel, táplálkozással a test nagyságával változik, sőt még a kedélyállapot is befolyással van reá.

Miután tisztába jöttünk az egészséges szív szerkezetével és élettani működésével, köny-

és tiszteletreméltó kar tekintélyét a piaczsarába tapadni igyekezett. A kamararendszer behozatalát sürgették, hasonlóan az ügyvédi kamarákhoz. A memorandum éle különösen a tisztességtelen módon dolgozó reklámorvosok ellen irányult. — A diplomát méltatlanul birtokló azon orvosok ellen léptek fel kollegáik, a kik potom pénzért minden gyógyíthatatlan betegséget meggyógyítani ígérnek, a kik — ha hirdetések igazak — Krisztusként Lázárokat és naimi ifjakat támasztanak fel sirjükből.

A belügyminiszter kérelmüket nem találta időszerűnek és teljesíthetőnek. Volt aktuálisabb is, például tesszük: a pöczegödörügy rendezése.

Magyarország területén a legújabb hivatalos statisztika szerint négyszázezer tüdővésztes beteg van. Ez annyit jelent, hogy közülünk körülbelül minden negyvenedik ember tuberkulotikus. Meggondolva azonban, hogy az ilyenféle kimutatás ellenőrzési nehézségek miatt csak hiányos lehet, e tény a valóságban még elszomorítóbb lesz.

Történt e téren talán lényegesebb intézkedés? Mig más államokban a kormány és a közbenedolencia egymással versenyezve állítja fel a tüdővésztesek szanatóriumait, nálunk megelégedtek egyelőre azzal, hogy körrendeletekben és falragaszokon megtiltották a tüdővészteseknek a »padlóra köpést!«

A gyógyszerészet ügyét a belügyminiszter »resszortja rákfenéjének« nevezte. Lesz valami a dologban! Bizonyosan azért fél hozzányulni, mert ragályosnak tartja a »rákfenét.« Pedig a szegény patikarusok sem kérnek egyebet, mint a *tizedrészt* mindannak a sok szép ígértenek, amit Tisza óta folytatólag minden belügyminiszter tesz nekik. Csak a tizedrészt ismételjük, mert ha minden ígérlet teljesült volna, úgy gyógyszerészeink volnának ma a világ legirigylendőbb testülete.

Ha csupán annyit szólunk is a gyógyszerészek érdekeiről, amennyiben azok egyúttal a közegészségügy érdekei is, lehetetlen meg nem emlékeznünk olyan

dolgokról, a melyeknek pusztá szemlélete a középkori világot tárja elénk.

Európában talán már csak Magyarország az egyetlen állam, a hol a gyógyszer-különlegességek ügye még teljességgel rendezetlen. Meggazdagodási objektumul már talán csak minálunk használhatja fel a beteg közönség hiszékenységét és naivságát minden laikus és czéhbéli gyógyszeresvindler és remediumfabrikans. Csak végig kell lapoznunk a fővárosi napilapok, szépirodalmi folyóiratok és naplárak hirdetési részét, bőven meggyőződünk róla, hogy egykoronás »Flóra-, Ibolya-, Akác-, Bodza-, Juno« stb. krémárán mindent megszerezhetünk magunknak, kezdve az »eszményi kebeltől« egész a »lelkünk megnyugvásáig.«

A közönség egészségével hasonló szédélgest üzni talán mégsem volna megengedhető.

A gyógyszerári jogok adományozásáról, a mint az Magyarországon divik, már szólni sem merünk. Olyan darázsfélszek ez, amihez félve nyul mindenki, még a belügyminisztert sem kivéve. Korteszzolgálatok és protekció az egyedüli érdemek azok osztogatásánál.

A közegészségügyi ügyosztálynak egyik beláthatatlan fontosságú rubrikája a bába-ügy. Hogy miért, talán minden magyarzgatás fölösleges. Fontos nemcsak a közegészségügy, hanem a nemzetgazdaság szempontjából tekintve is. A halvaszülöttek és gyermekági lázban elpusztult anyák száma még mindig nagy s a bábaügy rendezésével bizonyára kisebbíthető. A kezdet nehézségein talán már túl vagyunk, de nagyon messze még a czéltől. A hivatalos jelentés szerint eddigelé 20—25 vármegyében a bábaügy rendezve van. Már a hogy úgy! De még e rendezett vármegyékben is százakra megy a községek száma, a hol nem vizsgázott, de még engedélyes bába sincsen letelepedve. Szegény anyák! Node vigasztalódjunk, annál rendezettebb az állategészségügyünk. Hogy a többi 35—40 vármegyében hogy festhet a szülészeti ügy, azt ne bolygassuk kérem, eljön mindennek az ideje.

Hál' Istennek olyan ember ül most a belügyi polczon, a kinek jólétesültégtől, szorgalmától és tetterejétől még sokat várhat a közegészségügy. Adja az ég, hogy ne csalódjunk benne, mint anynyi más elődjében, kik ígértek, de nem tettek. —

Breit János.

Pusztulás.

Sokat irtak, sokat beszéltek már a kisbirtokos osztály felsegélésének kérdéséről, de mind ezideig még semmi eredményt elérni nem tudtak. A kisbirtokos osztály eladósodása, tönkrementése az ezzel kapcsolatban levő kivándorlás, oly rákfenéi nemzeti életünknek, hogy ma-holnap még a bukás örvényébe sodorhatják a magyarságot. Az ország zöme, a középbirtokos osztály, az intelligencia támasza, merülőfélben van és a sok segítő kéz, mely utána nyul egy-egy szalmaszállt nyujt csupán feléje, egy mentőöv helyett. Minden percnyi késés oly következményeket hozhat maga után, melyeken évtizedek megérőltetett munkássága sem segíthet többé. Ezért a sajtónak és a közvéleménynek szünös-szüntelen fel kell hívnia az intéző körök figyelmét arra, hogy a bajt eltespedni ne hagyja. Számítalan ok van, melynek folyamánya a kisbirtokosok pusztulása, de különösen a birtokok felosztása és az uzsora azok a bajok, melyeken első sorban segítenünk kell, Természetes, hogy a négyszáz négyszögöles birtok, ha az apa halála után a két fiu kezére kerül, már csak két kétszázölessé válik. De oly természetes-e az is, hogy mind két fiunak gazdálkodással kell foglalkoznia?! Az ipar, a kereskedelem absorbáló hatalma sehol sem érvényesülhet oly áldásosan mint itt minálunk, ahol szinte életkérdés az, hogy mennél kevesebb ember foglalkozzék mint telektulajdonos földmunkával. De persze akkor törvényt is kellene hozni arra, hogy a gyári vállalatoknál idegen munkást alkalmazni nem szabad, vagy legalább is a magyar előnyben részesüljön. Nem úgy mint most, hol még állami munkáknál is, különösen

nyen megérthetjük, hogy a szív miért és mikor lesz beteg.

A szív beteg lesz, ha alkotó részeinek egyike is kórosan elváltozik, miáltal a szívben működési zavar támad, a szív működése rendetlen lesz, tehát p. o. a szív billentyűi kórosan elváltoznak, fogunk beszélni billentyűbántalmakról stb.

Szívántalmak létrejöhetnek más betegségek után is, pld. heveny izületi csúz, vesebaj, influenza stb. után, keletkezhetnek cróművi behatás által, mely a mellkasra gyakoroltatott, vagy azáltal is, hogy az idegekre nyomás gyakoroltatik pld. új képlet vagy golyva által, felléphet kedély állapot által is a szív-baj. Létrejöhetnek szívántalmak u. n. szív-mérgek tulságos élvezete által, melynek a kávé, dohány, thea, a szeszes italok tulságos élvezete által is, a kicsapongó élet, stb. — a szívántalom lehet veleszületett is.

Sokszor halljuk azon általános elterjedt szólásmódot „jó szívű“ „rossz szívű“ lágy-szívű, köszívű, stb. eféle kifejezést. Ezen kifejezések természetesen nem vonatkoznak a szívnek beteg vagy egészséges voltára, hanem inkább kedélyállapot tulajdonságának kifejezésére midőn az egész ember helyett annak csak egy részét, a szívet említjük.

A szív-baj bizonyos ideig némely egyéneknek nem okoz kellemetlenséget, úgy hogy sokan nem is tudják, hogy szívük beteg, csak akkor midőn az orvos állapítja meg a bajt, vagy midőn a szív-bajjal járó kellemetlen kísérő tünetek lépnek fel, lesznek figyelmeztetések reá.

Melyek azon tünetek, a melyek a szív-bántalmaknál fellépni szoktak? Lélekezési nehézségek, szivdobogás, általános vizkóroság. Néha a szív táján fellépő fájdalmak is jelzik a szív-bajt. A szivmüködés szaporasága és rendetlensége, néha 180 és még több lehet percenkint a szivütések száma. Az érlökés (pulzus) rendetlensége. Féloidalu benulások, gyakori hörkhurut emésztési zavarok.

Mig az egészséges szív működik, a szivhangok tiszták — zenei hang — addig a beteg szivnél hangok helyett zörejt fogunk hallani. Mint egyéb betegségnél, úgy a szív-bántalmaknál is bizonyos életmód betartása tetemesen hozzá fog járulni ahhoz, hogy a beteg jóval tűrhetőbb állapotba juthasson, mint midőn rendes megszokott életmódjukat tovább folytatnák.

A szivbajosok óvakodjanak minden testi és (lelki) szellemi túlerőltetéstől! tornázás, táncz, lovaglás, uszás, kerülendő. Gyalog séták

nem ártanak, ha az ut nem igen hosszú, mert a hosszú kifárasztó séta — ut szivdobogást és nehéz lélegzést okoz. Nehezen emészthető és a beleket puffasztó ételek kerülendő, ellenben tej, tojás, húslé, valamint sovány husneműk ajánlhatók. Szeszes italok, valamint thea, kávé tulságos élvezete kerülendő. Az étkezés két óránként történjék, egyszerre keveset egyenek, mert a hosszú lakomák szivdobogást és nehéz lélegzést okoznak.

A tulságos folyadék felvételétől is tartózkodjanak a szivbajosok, csak akkor igyanak, ha szomjuság készíti őket az ivásra, de akkor is csak keveset.

Az ital ne legyen meleg, mert ez utóbbi a szív összehuzódásokat szaporítja, valamint a vér nyomása is nehezebb lesz, ellenben a hideg ital a vér nyomását könnyebbé teszi és a szív összehuzódásai számát apasztja. Az ásványvizek között oly szivbajosoknál, kiknél a szív megnagyobbodása van jelen, a Marienbadi gläubersó tartalmu forrásvíze kitűnő hatású, a kúra pár hétig tartson. Továbbá jó hatású a rohitschi, hamburgi forrás víze is. Az úgynevezett ideges szivdobogásnál, mely a vérszegénységen alapul, különösen serdülőkorban lévőknél, szoba jöhetnek a vastartalmu ásványvizek ivása. A kúrát lehet fűrdővelő hideg

hid és vasut építéseknél, jobbára olasz- és morva munkások állanak alkalmazásban, — Igy csak természetes, hogy hazáját szerető magyar munkás, hanem akarja a kivándorlás keserű kenyerét enni, otthon kénytelen maradni, az amugy is szűk szülei földön és kapálással tengetni életét.

A nagybirtokok felosztásának kérdése olyan természetű, hogy csak hatalmas szociális evolúciók árán valósítható meg. De annyi tény, hogy ahol eddig keresztül vitték, mindenütt a legkedvezőbb hatást érték el vele. Igy Beregben, hol a Schönborn-féle uradalom parcellázásával a ruthén kérdést egy nagy lépéssel vitték előbbre a megvalósulás felé.

De annál hatásosabb a harmadik pont, az uzsora megfélemezése és az uzsora törvények szigorítása. A mai uzsora törvény oly tág és annyi kibuvót enged a ravasz alperesnek, hogy vajmi ritka eset az, mikor az illető megbüntettetik. A legtöbb ilyen kiegyezkedéssel végződik, a mi természetes is, ha meggondoljuk, hogy egy tönkretűtőfélhen levő koldus áll szemben egy mindenható hatalommal: a tőkével. Nem e inkább fizet a perlő a kialakított 80% helyett 20%-ot, mikor még mindig kevesebbre rug az ügyvédi költségeknél, melyek még a kétes per megnyerése esetén is nagyobbak akárminő uzsoránál.

Ez az út, a melyen haladnunk kell hogy az ország támaszát és alapját, a kisbirtokosságot a biztos bukástól megóvjuk, és reméljük, hogy vészkiáltásunk nem lesz kiáltó szó a pusztában, mely hang nélkül vész el a messzeség szürke ködébe.

HIREK.

Halálozás. Nidenführ Alfréd szobafestő, a nagytapolcsányi Iparos-osztálynak egyik legérdemesebb tagja, iparágában kiválóan ügyes és képzett ember, a nagytapolcsányi Agoston kórházban f. hó 20-án éjjel meghalt. Temetése 21-én délután volt. Nyugodjék békével!

vizzel való ledörzsöléssel is összekötni. Szív-bajosoknak a meleg fürdő nem ajánlandó, 22 foknál melegebb fürdőt nem szabad szívbetegnek használni. A szénsavas fürdők, mint Nauheim, tudvalevő igen jótékonyan hatnak a szívbántalmakra. A szénsavas fürdő mesterségesen is előállítható és nauheimi fürdőorvosok állítása szerint hatása ugyanaz, mint a természetes fürdőké. A mesterséges szénsavas fürdőt a következőképp lehet előállítani. A vízbe hol a beteg fürdik, natrium-bicarbonicumot öntenek, mielőtt a beteg a kádba megy, a vízbe sósavat is öntenek, és pedig úgy, hogy a nyitott sósavval telt palackot a víz felszínén alatt lassan ide-oda mozgatják, mialatt a sósav lassan beleömlik a kádba, vagy pedig akkép, eszközölhető, hogy a nyitott sósavval telt palackot a kád aljára felállítjuk, a beteg pedig óvatosan beül a kádba, úgy, hogy a víz hullámokat ne verjen fel, mert különben a szénsav hamar elpárolog, ha a pedig nyugodtan ül, a szénsav képződés egy fél óráig is eltart. A levegőt a kád körül a fürdés megkezdésekor azonnal mozgásba kell hozni, hogy a beteg a szénsavat ne lélegezze be.

Fontos kérdés tárgyát képezi, gyakran, hogy a szívbetegnek milyen égálgatás alatt tartózkodjanak. Szívbetegnek a mérsékelt égálgatás alatt való tartózkodás ajánlatos, a hol a levegő nincsen kitéve a gyakori hőmérsék ingadozá-

Márczius 15-iki ünnepély. A márczius 15-iki ünnepség már jó régen nem volt olyan szürke, lapos és egyhangu, mint az idejé. A polgári olvasókör a szabadság megünneplésének eszme-magvát elvetette ugyan, de az nem csirázott ki, vagy ha kidugta is szikleveléit, a hideg közöny dere megcsipte azt és menten el-sárgult.

A polgári olvasókör kebelében megindított hazafias mozgalom nem támadt visszhangra a többi hasonló egyesületek kebelében, s felszínre vetett eszméjével egyedül maradt. Pedig hát a helybeli Casino-egyesület a helyi társadalom elitjét foglalja magában, s az ilyen Casino-egyesületeknek kulturális és hazafias céljaik vannak s így hivatásukhoz tartozik nemcsak a tarokk-parthik — hanem a nemzeti ünnepek rendezése is. Egyszóval a polgári kör magára maradt s egymagában nem tudott olyan programot összeállítani, melylyel a nagy nap jelentőségét kellőképpen kidomboríthatta volna. Az egész ünnepség — leszámítva Fülöpp Alajos városbíró ünnepi beszédét — csak évés-ivásból állott. A társas vacsorán mintegy 80-an jelentek meg, sokan tüntettek a távollétükkel. A bankett elején Fülöpp Alajos városbíró következőkben méltatta ünnepi beszédében a nagy nap emléket:

Igen tisztelt vendégkoszorú!

A magyar alkotmányos szabadság megszületésének dicsőséges ünnepe a mai nap, melynek ötvennegyedik évfordulóját ünnepeljük.

A nemzeti Génusz szabadságot hirdető szava márcz. 15-én hangzott el a költő ajkán, hogy lázas forrongásba hozza a sziveket, lelkesedésre ragadjon bennünket, s nemes szenvedély tüzével töltse meg ereinket és magasztos gondolatokkal agyunkat.

Az idők méhe fenséges eszméktől volt terhes. Franciaország kitzúzte a libertás lengő lobogóját, s mikor felhangzott a népek szabadságának harsonája, végig száguldott az egész Európán, a mi hegyeinken, völgyeinkben is. S a nemzet teleledt, összetörte a jobbságának évszázados, rozsdás bilincseit, lerombolta az osztályokat elválasztó közfalakat, s milliók homlokáról letörölte a szolgaság, a jobbság meggyalázó bélyegét, 1848. márcz. 15-én.

sának, a hol a betegek akadálytalanul megethetik a mindennapi gyalogsétájukat. Téli tartózkodási helynek igen alkalmasak szívbeteg részére: Riviera. San-Remo, Menton, Egyptom.

A szívelzsírosodás kezdeti szakában szenvedő betegek tartózkodási helyül válaszsának lehetőleg középmagasságu vidéket, mely szélmentes, a hol a levegő ozondús, a hol a síkföldről a hegyekbe jól készített átmeneti helyek vannak — ezek a terainkurák — itt a járás mint testgyakorlat szerepel, mely a vérkeringésre, az izomzatra, a tüdő-és bőr közvetítésével jó hatását a beteg szívre gyakorolja. (Meran, Arco).

Ideges szívbántalmak, oly szívbántalmak, melyek létrejötte nem szervi elváltozáson alapulnak, hanem vagy bizonyos ideig káros behatása által, vagy mérgek kártékony behatása által keletkeznek, ismeretesek ezen elnevezése alatt. Ilyenek: az ideges szívdobogás, az ideges szívfájdalom, Basedow kórság.

Az ideges szívdobogás tünetei: a beteg időközönként rohamot kap, mely alatt szíve a rendesnél sokkal gyorsabban (néha egy perc alatt 250-szer) üt, az ütések egyuttal sokkal erőteljesebbek, mint a rendes szívé. A roham néha perczekig, órákig, sőt napokig is tarthat. Szívzorutás és félelem érzése tölti el a beteget, kiknél nehéz lélegzés, ájulás, fülzúgás, szédülés és fejfájás lép fel. A szív összehúzódása

Ezer éves történetének egyik legmagasztosabb epizódjának évfordulójára virradt e napon a magyar. Diadalnap ez, egy nemzet erkölcsi diadalának ünnepe, az alkotmányos Magyarország törvényes születésnapja ez, melynél ott volt a király, a kinek homloka köré Szent-István koronája von glóriafényt. Ezen a nagy napon felébredt a nemzeti közszellem, s ifjú erejének hatalmas sulyával — százezrek örömrivalgása közt — az elavult államszervezet korhadt romjain, létrehozta az 1848-iki törvényeket, melyekben alakot öltöttek az eszmék, melyekért a rajongó honszeretet hevével küzdött gigászi kitartással a legnagyobb magyar, gróf Széchényi István s melyeket Kossuth Lajos nagy lelke, lángszava ültetett a haza millióinak szívébe.

Márczius 15-ének varázsa alkotta meg ezeket a törvényeket Pesten és Pozsonyban, ahol az országgyűlés ülésezett. Ezen a napon indult az ország fejedelmi nádora a királyhoz, hogy neki a nemzet jogos kívánalmait feltárja. Deák Ferencz ezen törvények alapján állott, mikor a jogtíró zsarnokság által elkobzott alkotmány visszaállításáért vivta nagy harczeit.

A nemzet és király ezen az alapon békült ki egymással, mikor eloszlottak az annyi kiontott vérbe került félreéltéseknek gyászos fellegei.

Ezek a törvények tették szabad embe- rekké a nép millióit, törték porrá a jobbság-bilincseket. Ezek tették szabaddá a földet s mondták ki a törvény előtt az egyenlőséget. A mit haladt azóta ez az ország, annak forrása mind e törvény vala. Ezek a törvények adtak szárnyalást az eszméknek és tették szabaddá a gondolat hatalmát. A hazaszeretet és a nép szabadság-Istene fogantatta meg a nemzet lelkében e törvényeket 1848. márczius 15-én. A ki elakarja ennek a napnak emlékét tőlünk kobozni, vagy silány hatalmi önzésből kisebbiteni, az orvszándékkal nyul a nemzet szívéhez, hogy kitépje abból a legnemesebb, a legérzőbb darabot.

Márczius idusa itt van ismét, évfordulója a nemzet ébredésének. Ünnepeljünk és elméldkedjünk ezen a nagy napon.

Emelem poharamat a márcziusi nagy napok

és az útóér lökése rendetlenek. A bántalom rendszeren a szívben nem idéz elő változást, de néha a szívizom tultengése áll be. Az ideges szívdobogásban szenvedők akkor szabadulnak meg bajuktól, ha a rohamokat megszüntetjük és azok ismétlődését megakadályozzuk, a mi persze a kezelőorvos feladata. Szénsavas fürdők használata jó szolgálatot tehet.

Ideges szívfájdalom. Tünetei: a szív táján roham alatt fellépő és különböző idegekre kisugárzó fájdalom, a mely által a szív-izom összehúzódása is megnehezítettik. A fájdalmas roham bármikor meglepheti a beteget, gyakran még álmában is felkölti. A betegséget néha könnyű meghülés vagy testi és szellemi meg-erőltetés előzi meg. A fájdalmat mely vehemen, a betegek alig tudják leírni. A szegycsont alsó része és a mell bimbótáján legnagyobb a fájdalom mely kiterjedhet a vállra és innét a bal felső és alsó karra, sőt még az ujjakra is. A betegek gyakran süketségről is panaszkodnak a roham elatt, a szív működés valamint a pulsus is rendetlen. Fellép nehéz légzés, télelem érzése, az arczkifejezés megváltozik. továbbá fejfájás és gyomorgörcs.

Basedow kórság. Ezen betegség tünetei: A szív működés gyorsabb volta a rendszerenél, a pajzsmirigy megdagadása, a szemgolyó kidülledése, rezketés és a bőr meggyöngyölt ellenálló képessége.

hármasszámú, a szabadság, testvériség, egyenlőségre, és a jelenlevő hazafias polgárságra.

Ezenkívül még Farkass Antal mondott egy tosztot a burookra és egyet a jelenlevő hölgyekre. A hölgyek közül pedig jelen voltak: Keviczky Alajosné, Dr. Adda Viktorné, Dr. Friedrich Istvánné és Mallász kisasszonyok. Általában a hangulat nagyon nyomott volt, csak a hankett vége felé kezdett egy kissé emelkedni, a mikor is a fiatalság közül egy-két pár tánczra perdült.

A nagytapolcsányi katolikus legényegyesület az alkotmány és szabadság születésnapjának évfordulóját márczius 16-án este ünnepelte meg. Az előző nap szürke, hangtalan ünneplését egy kissé elfelejtette velünk az iparos ifjuság lelkesedése. Itt ki lehetett érezni, hogy nem a látszat kedvéért történik az ünnep, nem a honpolgárra nehezülő erkölcsi presszió volt a hajtóereje ennek az ünnepnek, hanem az igazi lelkesedés. Az iparos ifjuság szépen kitett magáért. Szavalatokból és hazafias énekszámokból ügyesen összeállított programot adott, mely szépen sikerült. A hallgatók között ott volt *Szeccsányi* Vilmos kanonok mint diszelnök, és az intelligenciának más néhány tagja, továbbá a városi polgárság szép volt képviselve. Mind a szavalatok, mind az előadott énekszámok aránylag elég szépen mentek, s minden jó hazafinak örülhetett a szíve, mikor a magyarosításnak ilyen szép eredményéről szerezhetett magának meggyőződést. Dicséret illeti az ünnep rendezőit, amiért azt nyelbeütötték, mert maga az ünnep rendezése az ő érdemük, a siker azonban még nem a kath. legényegyesület sikere. Hisz' ez az egyesület még jóformán csak bölcsőkorát éli, még ténylegesen nem is működött, erkölcsi és önművelődési hatása tehát még nem látszik meg annak tagjain. Hanem igenis, a mit ez az egyesület márcz. 16-ki ünnepélyén a magyarosítás és az elemi képzettség tekintetében felmutatott az egyedül az iskolák érdeme, de legfőképpen az iparostanoncz iskoláé. Mert olyan iparosokkal, akik a környékbeli falusi elemi iskolák egy-két osztályát végezték csak, s a kik még irni-olvasni sem tudnak, annál kevésbé magyarul beszélni, mondom azokkal nem rendezett volna semmiféle márcziusi ünnepet a kath. legényegyesület vezetősége. Pedig a helybeli iparostanoncziskolába nagyrészt ilyen tanuló anyag kerül. A márczius 16-iki ünnepély tehát nemcsak hazafias ünnepség volt, melyért az érdem a rendezőket illeti, hanem az iparostanoncziskolának nyilvános vizsgálata is a magyarosítás terén. Az ünnepély után bankett volt, melyen az iparos ifjuságon kívül részt vettek: Szeccsányi Vilmos kanonok, Csonka Matild és Pazsitka Vilmosné urhölgyek, továbbá Zsoldos Károly, Burza József, Hanusz Zsigmond, Kniha Constant, Jalsovszky Lajos, Szalay Pál, Pazsitka Vilmos és több érdemes iparos. Felköszöntőket mondtak: Szeccsányi a királyra, Kniha Szeccsányira, Zsoldos Károly az ifjuságra, Burza József az iparostanoncziskolai tanítókra.

A prasiczi parochia elnyerésére sokan pályáznak. Hogy azonban mégis ki fogja megkapni, az a jövő — és Stummer báró titka. Legtöbb kilátása van *Markovics Ferencz* nagyszombati káplánnak, városunk szülöttének.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Karel Ferencz adóhivatali ellenőrt — ki a nagytapolcsányi adóhivatalnál is több éven keresztül volt alkalmazva, — a nagyszőlősi adóhivatalhoz pénziárnokká nevezte ki.

Képviselőtestületi ülés. Nagy-Tapolcsány városának képviselőtestülete t. hó 17-én ülést

tartott az 1901. évi zárszámadás ügyében, melynek fölülvizsgálására Mallász Antal, Habertfeld Fülöpp, Klein Viktor és Zatkovics Alajos képviselőtestületi tagokat küldötte ki, kik a legközelebbi képviselő testületi ülésben fogják jelentésüket megtenni.

Álarczos bál. A nagytapolcsányi izr. ifjuság t. hó 23-án a „Korona” szálló termeiben kényszer nélküli álarczos bált rendez. Belépő jegy 3 korona.

Komáromi lapok versengése. Érdekes harc folyik Komárom városában két ottani lap között. A vármegye a „Komáromi Lapok” című hetilappal kötött szerződést felbontotta és lapjává közgyűlési határozattal a „Komáromi Ujság”-ot választotta meg. A „K. L.” nem tudott ebbe belenyugodni és a határozatot megfellebbezte, de eredmény nélkül, mert a belügyminiszter azt helyben hagyta.

A katonák szabadságolása és az aratás. Az ország összes törvényhatóságai fölratot intéztek a közös hadügyi kormányhoz és a honvédelmi miniszterhez, hogy mindazokat a katonákat, a kik harmadik esztendőjüket szolgálják és a polgári életben földmivelők, aratás idején nyolcz hétre szabadságolják. A kívánságot az évek hosszú során át hangoztatott kérelemmel szemben azért redukálták ily kevésre, hogy az illető tényezők ne zárkózhassanak el teljesítése elől. A törvényhatóságok remélik, hogy Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter is pártolni fogja jogos kérelmüket.

Élgtelenül bérmentesített levelezőlapok. A pozsonyi m. kir. posta és távirada igazgatóság közönségre teszi a közönség tájékoztatása érdekében, hogy még mindig érkeznek Budapestre 4 filléres levelezőlapok, melyek az előirt 1 filléres póttjeggyel nincsenek ellátva s ennek folytán a kézbesítés alkalmával pótdíjjal terhelhetnek. Az ebből származó kellemetlenségek és kezelési nehézségek megszüntetése céljából figyelmezteti nevezett igazgatóság a közönséget, hogy a négyfilléres régi kiadású levelezőlapokat az egy filléres póttjeggyel okvetlenül lássa el.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur Nyitra vármegyében újabb 85 állami iskolát szervez, melynek felállítására még e tanév folyamán megfognak tétetni az intézkedések. Bizony a nemzetiségi politikának legerősebb bástyáját ez állami iskolák fogják képezni.

Az ünnepontok. Ipolyságon nem ismerik a márcziusi napok jelentőségét, ott nem ünnepelnek. A város közönsége a 15-én tartandó sorozásra készül s ez meggátolja őket a hála és kegyelet adójának lerovásában. Így mondja ezt egy ottani lap, ha ugyan igaz a hire.

Az állott sör tilalma. A sörivők panaszt, hogy a sörmérők sörüket a csap allatti dézsába csorgott sörrel szaporítják meg, a minisztériumban is megelégtették. Szigorú rendelet utasítja a rendőrhatalóságot, továbbá a városi és járásorvosokat, hogy ezt a visszaélést ellenőrizzék és 100 koronáig terjedő pénzbüntetéssel sujtassák az egészség elleni kihágás elkövetőit, s akár hivatalból, vagy pedig magánpanaszra indítsák meg az eljárást. Visszaélés esetén, az italmelési jog megvonása iránt az illetékes pénzügyigazgatóság megkeresendő.

A vasárnapi munkaszünet és a szeszfinomítás. A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy a szeszipar és szeszfinomítás akadálytalan folyamatának biztosítása céljából mellőzhetően és el nem halasztható javítási munkálatok vasárnapokon és szent István napján egész napon át végezthessenek. Egyidejűleg megengedte, hogy addig, míg a barom-

vásárok vasárnapon tartatnak, azon baromvászárokon a bognárok áruikat eladás végett ki-rakhatják.

Kiszolgált altisztek igénye. A kereskedelemügyi miniszter az önálló üzletkezelésű vasutak igazgatóságaihoz körrendeletet intézett s utasította a vasutagazgatóságokat, hogy a vasuti hivatalnoki, altiszti és szolgálai állások betöltésénél egyenlő minősítés esetében a kiszolgált altiszteket más pályázókkal szemben előnyben részesítsék.

Az új ötvenkoronások. Az Osztr.-Magy. Bankban most készítik az új ötvenkoronás bankjegyeket, a melyek májusban kerülnek forgalomba. Az új ötvenkoronások valamivel nagyobbak lesznek a huszkoronás bankjegyeknél és sárga alapon kékszínű nyomással készülnek.

Szerkesztői izenet.

Nyitra, Érsekújvár. A „Nyitrai Lapok” és az „Érsekújvár és Vidéke” Tekintetes kiadóhivatalának. Már két hét óta nem kapjuk a cserepéldányokat, mi az oka? A posta lenne a hibás?

Kiadó és laptulajdonos

a szerkesztőség.

Kéziratokat nem adunk vissza

Hirdetések.

Szőlőoltványok

szokványminőségben.
A legkiválóbb 42 bor és esemegefajokban fajtisztán, teljes jótállással.

Élőkerítés

Gleditschia csemetek és magvak.

Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési és kezelési utasítás mellékeltek. Ezer csemete elég 200 méterre. — Ára 6 ft.

Diócsesmeték

Óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Színes fényomatú főárjegyzék ingyen és bérmentve küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzéken kívül még egy olyan könyvet kap ezzel ki azt címére ingyen és bérmentve küldetni kéri mely nincsen az a ház, vagy család a hol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdekében áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgáltatást tesznek. Czim: 17—20

„Érmelléki első szőlőoltvány-telep” Nagy Gábor, Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy

Confectió,- valamint férfi- és női divatáru és fehérnemű raktáromat

teljesen megnagyobbítottam és a legújabb divat szerint rendeztem be. Együttal felhívom a n. é. közönség figyelmét

mindennemű rövidáruimra

és különösen

Karlsbadi czipőraktáromra,

mely úgy minőség, valamint tetszetős forma tekintetében felülmulhatatlan.

Tisztelettel

BERNFELD ADOLF,
divatáru kereskedő.

PLATZKO GYULA

KÖNYVNYOMDÁJA — NAGYTAPOLCSÁNYBAN.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét a legújabb mintájú betűkkel bőven ellátott s a legmagasabb igényeknek megfelelő

KÖNYVNYOMDÁMRA

felhívni. — Béli és esküvői meghívók, eljegyzési kártyák, körlevelek, gyászlapok, ügyvédi és kereskedelmi nyomtatványok, névjegyek, takarékpénztári zárszámadások, stb. stb. a legjutányosabb árak mellett, díszes kivitelben készülnek.

E helyen ajánlom a jegyzőségek és hivatalok figyelmébe nagy **nyomtatvány-raktáromat**, honnan vidéki megrendelések is a legpontosabban teljesíttetnek.

Magam a mélyen tisztelt közönség szives figyelmébe ajánlva, vagyok

teljes tisztelettel

PLATZKO GYULA.

Az Első Nagytapolcsányi Butorraktár.

Hartenstein és Berliner.

Fizetési módzatok megállapodás szerint!

A n. é. vevő közönség szives figyelmét felhívjuk a Nagytapolcsányban (Főter 20 sz. alatti Munk József-féle ház I. emeletén) lévő „Első Nagytapolcsányi Butorraktár“ törv. bejegyzett cég alatti

nagy butorraktárunkra.

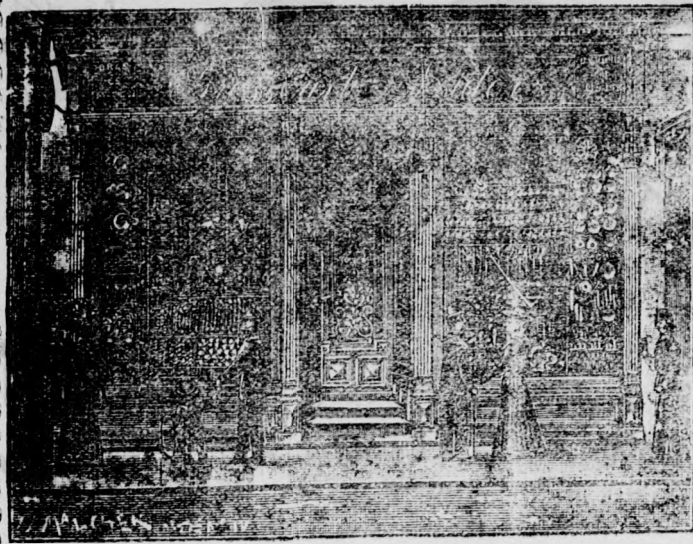
Állandóan raktáron tartunk:

— Ebédlő-, háló-, szalon-, előszoba- és konyhaberendezéseket. —

Raktárunkban kaphatók továbbá vasbutorok, lószőr- és afrikamatraczok, képek, tükrök, valamint tömören hajlitott fabutorok. — Kárpitosmunkálátokat a legcsinosabb kivitelben ellátjuk. — Butorszövet minták nagy választékban rendelkezésre állanak. — Különösen kiemeljük, hogy családi és iparosoknak ajánlható, kitűnő szerkezetű varrógépeket raktáron tartunk. — A gépeket részletfizetésre is szállítjuk!

kiváló tisztelettel

Hartenstein és Berliner

GROSSBART IZIDOR

Főraktár: Nagy-Tapolcsány, Főtér. — Fiókház: Trencsén-Baán.

Legdúsabb választék mindennemű

óra, ékszer, arany és valódi ezüstneműben.

Nagy raktár gyönyörű

China-ezüst tárgyakban, melyek tartósságáért jótállok:

Az e szakmába vágó javítások felügyeletem mellett pontosan eszközöltetnek.

Optikai tárgyak:

Thermométer, Barométer, nickel-technobéka-ezüst-és aranyfoglalatú szemüvegek és csipetők nagy raktára.

Hangszerek:

Kintornák cserélhető kottalapokkal; önműködő hangszerek, hegedűk, vonók, valódi olasz bél-, selyem- és ezüst húrok.

Gramophon!

Beszél, nevet és énekel minden nyelven. Hozzá való kemény lapok és nem puha viasz hengerrel.

Nagyrabecsült vevőimet van szerencsém tisztelettel meghívni ezen hangszer kiváló képességeinek bemutatásához.

Dupla villanydelejes kereszt vagy

csillag R. B. 86967. sz. Gyógyít és felüdít jótállás mellett: **köszvény, reuma, sáthma** (nehéz lélegzés), **álméletlenség, főtűzés, nehéz halás, epilepsia, idegesség, étvágytalanság, sápkór, fogfájás, migren, tehetetlenség, influenza**, valamint minden **idegbetegségnél**. Azon beteg, aki 86967. sz. készítményem által legfeljebb 46 nap alatt meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzt. Ahol már kemmi sem használ, ott kerem az én készítményem megkísérelni: meg vagyok győződve készítményem biztos hatásáról. **A kis készítmény 4 kor. A nagy készítmény 6 kor.** Kezsebb betegségeknel idült betegségeknel alkalmasnak. **A lényegü elárulástól széküld utánvétél vagy előleges kúrással a bel- és külföldi részére:**
MÜLLER ALBERT BUDAPEST, Vadász-utca 42/H. O. Kálán-utca sarok.

Kérjük csak Neustein Fülöp csak hashajtó-piruláit,

azelőtt „Erzsebet pirulák”-nak nevezték. Évek óta hitvánolmek bizonyultak, előkelő orvosok könnyen hashajtó- és feloldó-szerül ajánlják. — Egy doboz (45 pirula) 30 fillér. Egy tekercs (8 doboz) 120 pirulával 2 korona. — Minden gyógyszerüzletben kapható. — Neustein-féle gyógyszerüzlet, Bécs, I., Plankengasse 6.

Új! Aranyozó,

melyvel mindenki azonnal megkapja az új aranyozhatókör-és kephéretet, szobrot, virágasztalt, templomasztalt stb. — Egy üveg essettel 80 kr., 1/2 literes üveg 1.50, 1/4 literes nagy üveg 3 iri. — Sport-cikkek, gyermek-játékszerek, háztartási-és ebédő asztal-kellekek utazás-és betegápoláshoz való tárgyak felül nagy képes árjegyzéket bérmentve küld. **KERTÉSZ TÓDOR** Budapest, IV., Kristóf tér.

Magyar festék-, kence- és lakkgyár

KRAYER E. és T. — József főherceg udvari szállítója, a magyar államvasutak és más nagy vállalatok szállítója. **BUDAPEST, V., VÁCZI-ÚT 6. SZÁM.**

DEHMAL KÁROLY

songora-gyáros — Kiválóan kitűnő külföldi gyártmányok raktára és kölcsönző-intézet. **Budapest, IV., Károly-körút 20.**

BUTOROK

a leggyorsabb- és a legfinomabb kivitelű bejutányosabb kaphatók egy-kezű- és kézi-kephérettel, mint részletfizetésre. **Ehrentreu és Fuchs Testvérek-nél** Budapest, VI., Teréz-körút 3. (Andrássy út közelében.) Képes árjegyzék ingyen es bérmentve.

NÖTHLING VILMOS magkoreskedőnél

Budapesten, Calvin-tér 9. kaphatók a legjobb gazdasági, konyhakerti, vetemény- és virágmagvak. Képes árjegyzék ingyen es bérmentve.

Vigyázzunk a védjegyre!

Aki kényelmes és csinos lábbelit akar, az forduljon bizalommal **Steiner Armin** cipészhez Nagy-Tapolcsány, Főtér.

Nincs többé! lábfej, lábizzadás, talpkeményedés, tyukszem, stb. ha használjuk a

Dr. Högyes-féle szabadalmazott

ASBEST-

talpbélést, mely megakadályozza a lábizzadást és kényelmes járást biztosít.

Vigyázzunk a védjegyre!

Arverési hirdetményt

5 koronáért számít

lapunk kiadóhivatala.

Főtér, Platzko Gyula-féle ház Nagy-Tapolcsányban.

Nyomatott Platzkó Gyula könyvnyomdájában Nagy-Tapolcsányban.

Hirdetések

— jutányos árban —

felvétetnek

— a —

„Nyitravölgyi Lap”

— kiadóhivatalában. —